

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Naționalitățile.

Sibiu, 27 Maiu n.

Ziarul „Szabadság” din Murăș-Oșorheiu se ocupă într'un număr mai recent cu chestia naționalităților și cu rezolvarea ei. Face întâiu imputare ziarelor de frunte din capitală, cari vorbesc mereu despre chestia naționalităților ca despre un lucru, care n'ar exista, decât numai în urma agitațiilor puse la cale din partea conducătorilor popoarelor nemaghiare, și stabilește adevărul, că chestia naționalităților ar exista în Ungaria și atunci, când n'ar fi agitatori deloc.

N'ar exista poate pe locurile, unde naționalitățile sunt resfirate printre Maghiari, și prin urmare sunt cutropite de elementul și spiritul maghiar, dar ar exista negreșit pe locurile unde naționalitățile trăiesc în masse compacte, în special în părțile Ardealului, unde sunt cu totul isolate de cultura maghiară și de influența maghiară. Aceste masse mari de popoare, ori le agită cineva, ori nu le agită, trăiesc cu particularitățile, însușirile, obiceiurile lor, și primejdia nu ar fi delăturată deloc prin aceea, că conducătorilor li-se ia arma agitării din mână.

Scriitorul articolului vrea deci să constate, că chestia naționalităților are un fond cu mult mai adânc, și reșede în însuși faptul, că există naționalități în patria aceasta, cari cu cea maghiară împreună, formează națiunea politică ungară.

Iar dacă există o chestie de naționalități în Ungaria, ea trebuie să fie rezolvată. Cum? Aceasta e întrebarea cu care își bate capul domnul autor al articolului, și soluția aflată e următoarea: Cu energie și cu luptă statornică. Chestia de naționalități e deci o chestie de putere. Esența e aceea, putea-va oare să învingă rassa maghiară celelalte naționalități, să le împedecă în dezvoltare, să le contopească, ori nu? Dacă da, atunci se va forma statul unitar național maghiar, iar dacă nu, e numai chestie de timp, ca elementul maghiar, odinioară puternic și puternic, să dispară de pe arena istorie!...

Întărirea elementului maghiar, în detrimentul celorlalte elemente, scriitorul articolului o așteaptă apoi dela societatea maghiară, mai mult decât dela dispozițiunile turnate în legi, pentru că e convins, că dacă și învață ungurește unii dintre Nema-ghiari, după ce ajung iarăși acasă, între cei de o naționalitate cu ei, devin cei mai periculoși agitatori.

Nu limba deci, ci sentimentele și modul de gândire al celor de naționalitate nemaghiară are să fie schimbat, iar aceasta nu se poate face prin școală. Se poate face însă prin pedagogii, unde se cresc învățătorii, și de aceea cere staticarea pedagogiilor. Mai cere apoi revizuirea legii de naționalități, și în urmă provoacă societatea maghiară la luptă energetică, la fapte, dacă vrea să-i fie asigurat viitorul, căci în caz contrar: „ne prăpădim, pierim, se des-

compune națiunea noastră, ca snopul deslegat”.

Așa văd lucrurile domnii dela „Szabadság”. Dar nu le văd bine. Întâiu națiunea maghiară nu e atacată de nime, pentru că să fie silită să se apere din toate puterile. Maghiarii au conducerea țării în mână, și o vor avea, după toate probabilitățile, încă multă, foarte multă vreme, prin urmare date le sunt toate condițiunile înaintării în cultură și bunăstare. Celelalte naționalități trebuie însă să-și creeze mai mult ori mai puțin singure aceste condițiuni, din propriile lor puteri, pentru că să poată ținea pași cu Maghiarii, în interesul binepriceput al patriei comune. Zelul și dorul acesta de înaintare al naționalităților ar trebui deci să fie lăudat și sprijinit din parte maghiară, și la nici un caz nu trebuie privit ca o primejdie pentru rassa maghiară, care n'are motiv să se teamă că va fi cutropită cândva de naționalități.

Fiind greșită părerea aceasta a domnilor dela ziarul numit, de sine înțeles, că greșită e și soluția aflată pentru rezolvarea chestiei naționale. Nu cu puterea se va rezolva chestia aceasta, căci nu e chestie de putere. E chestie de dreptate; și act de dreptate au făcut acei înțelepți bărbați de stat ai Maghiarilor, cari au trecut în legea de naționalități drepturile ce compet naționalităților nemaghiare. Legea aceasta trebuie executată, iar nu cassată, cum se propune, și atunci naționalitățile nu vor mai fi nemulțămite, ci cu încredere se vor apropia de Maghiari, pentru a căuta împreună cheia rezolvării chestiei naționale. Și suntem siguri, că s'ar ajunge la înțelegere. Pentru că noi înțelegere voim și înțelegere dorim, iar nu luptă pe moarte, pe viață. O mie de ani am trăit împreună pe acest pământ, noi și Maghiarii, vrem ca tot împreună să trăim încă multe mii de ani, însă fiecare cu legea și cu limba sa, cu obiceiurile și cu particularitățile sale. Așa înțelegem noi chestia de naționalități din Ungaria.

Noua lege școlară. Ministrul de culte și instrucțiune publică, dl conte Apponyi, a plecat Sâmbăta sara la Viena, pentru a prezenta Majestății Sale noua lege școlară spre prealaltă sancționare.

Din parlament. În dietă se discută încă tot în general asupra legii despre servituri, o lege pe care mulți o cred greșită și rea. Dintre deputații naționaliști români au luat parte la discuție până acuma: Dr. Iuliu Maniu, Dr. Aurel Vlad, și Vasile Goldiș, vorbind toți în contra proiectului de lege.

Îubileul încoronării. Conziliul de miniștri, care s'a ținut Vineri la Budapesta, a desbătut programul sărbărilor, ce se vor aranja din incidental îubileului de 40 ani dela încoronarea M. Sale ca rege al Ungariei. S'au hotărât următoarele: 1. Se va propune dietei un proiect de lege privitor la însemnătatea sărbării. 2. Se va

ridica un spital pe seama lucrătorilor. 3. Se va înființa o academie populară. 4. Pentru palate culturale în mai multe orașe ale țării se vor da sume însemnate (palate culturale se vor ridica în Timișoara, Cașovia, Pojon și Dobrițin). 5. Se va reclădi biserica din Buda, numită Biserica-albă, (ridicată de sfatul Stefan în amintirea lui Árpád), precum și alte monumente, între cari și statuile ecuestre ale celor șapte duci, la cari sculptorul Zala György lucrează deja de mai mulți ani.

Despre legea nouă școlară.

Organul oficios al bisericii evanghelice săsești, „Kirchliche Blätter” din Sibiu, publică în numărul ultim un articol de temeinică combatere asupra noii legi școlare, ales asupra paragrafului 18, care, cum se știe, a fost modificat în mod esențial din partea dietei. Il reproducem în întregime, după cum urmează:

„Noua lege școlară conține un șir lung de surprinderi serioase, cari nu se aflau în proiect, dar au fost adăogate de dietă. Despre una cuprinsă în §-ul 18, au tăcut, cu bun motiv, toate ziarele din capitală. Pentru că nu e cu puțință, ca amărăciunea, provocată în general de această lege greșită, a cărei sancționare încă nu s'a făcut (cu toate că ministrul de culte neagă amărăciunea), să nu devină nemărginită, în momentul în care se cunosc aceste amănunte.

Întâiu constatată §-ul 18 în mod de tot iesuitic, că pe baza §-lui 14 din articolul de lege 44 dela 1868 autoritățile bisericești pot să stabilească singure limba de instrucție în școlăle lor. Și acum urmează restrângerile, cari nimicesc principiul. Întâiu o normă nouă, surprinzătoare și în contradicție directă cu paragraful citat: „În toate școlăle populare, în cari limba statului e introdusă ca singură limbă de propunere, starea lucrului nu mai poate fi schimbată”.

Politica maghiară de limbă, făcută astăzi, are interesantă asemănare cu politica confesională din secolul 18. Atunci era oprită eșirea din sânul bisericii catolice, sub pedeapsa trădării de patrie. Acum oprită eșirea e următoarea: Limba propunerii în școlă, dacă e maghiară, nu mai poate fi schimbată, iar principiul, că autoritățile bisericești au dreptul să determine limba de propunere în școlăle lor, vine dat la o parte!

Și acum altă restrângere: „Unde nu se află școală cu limba de propunere maghiară, ministrul de culte poate ordona, ca în școlăle confesionale, în cari se află în permanență elevi de limbă maghiară, ca limbă maternă, ori apoi elevi de limbă maternă nemaghiară, a căror instruire în limba maghiară o doresc însă părinții, ori episcopii, pentru aceștia să fie întrebuintă limba maghiară ca limbă de propunere”.

Dispoziția aceasta merită să fie luată în analizare mai amănunțită. Întâiu avem să o comparăm cu dispoziția de sus din legea de naționalități, conform căreia autoritatea confesională are dreptul de a determina limba de propunere în școlăle ei. Dar când școlă confesională are elevi maghiari, ministrul de culte poate ordona ca pentru aceștia limba de propunere să fie cea maghiară! Și să nu uităm, că și cu privire la această dispoziție se afirmă, că confesiunile nu sunt restrânse în autonomia lor!

Motivul dispoziției e clar. Propunătorul a avut sigur următorul curs de idei: Se află copii maghiari în comune nemaghiare. Aceștia au să cerceteze școlăle nemaghiare, ceea ce e primejdie pentru naționalitatea lor, și primejdia trebuie delaturată. Prin urmare, școlă trebuie să fie constrânsă să dea instrucție maghiară acestor copii.

Ingrozitoarea nedreptate comisă prin aceasta dispoziție e de trei feluri. De dragul unui singur copil maghiar ajunge să fie deranjată întreaga școală. Căci e așa, și nu altcum. Limba de propunere e, — să zicem — cea germană. Dar este un elev maghiar. Acesta are să fie instruit ungurește. Cum să se facă aceasta, e irrelevant pentru născocitoriul acestei dispozițiuni. Dar e curată imposibilitate. Să se iee din fiecare oră a instrucției generale atâta cât e necesar, ca elevul maghiar să fie instruit în particular în limba maghiară? Ori să se repeteze în ungurește fiecare zicere? Sau să dea învățătorul ore separate private și gratuite, peste cele 30 ore de instrucție ce le are??

A doua nedreptate e aceea, că dispoziția aceasta e unilaterală. De ce nu se aplică și atunci, când într'o școală maghiară se află elevi de limbă germană, slovacă, ori română? Firește, iobăgia de limbă, ridicată din partea legislațiunii școlare ungare astfel, ca și cum ar fi vorba de o motivare nouă a iobagismului spiritual, vrea să urmărească „scopuri naționale”, și uită, că și vechiul iobagism și-a ajuns sfârșitul.

A treia nedreptate. Ministrului i-se dă mână liberă de a proceda cum vrea față de oricare școală. Dela voința lui atârnă, să se pretindă ori nu instrucția în limba maghiară.

Nedreptatea își ajunge culmea în dispoziția, că toate acestea au să se întâmple și atunci, când școlă e cercetată de elevi de limbă nemaghiară, dacă „părinții ori episcopii doresc instruirea lor în ungurește”.

Prin aceasta fiecare școală nemaghiară e dată pradă pe mâna ministrului. Căci e evident, că se va afla în fiecare sat, — pentru că primejdia amenință școlă dela sat, — ori arăndașul, ori notarul, ori vre'un servitor dela căile ferate, s'au chiar și un nemulțămît din sat, și va reclama pentru sine dispoziția care privește pe elevii maghiari, ear ministrul decide. Cum? Se poate ști înainte.

Dar grozăvia cea mai mare e încheierea: „Dacă numărul elevilor cu limba maternă maghiară a atins suma de 20%, ori face 20% din toți elevii înscriși la școală, pentru aceștia limba maghiară e a se întrebuinta în mod necondiționat ca limbă de propunere. Iar dacă cel puțin jumătate dintre elevii înscriși sunt de limbă maternă maghiară, limba de propunere e cea maghiară, dar susținătorii de școlă au să grijească, ea elevii nemaghiari să fie instruiți în limba lor maternă”.

E aceasta o completă deposedare a celor îndreptățiți, a comunității școlare, care în majoritatea ei nu e maghiară, și are dreptul de a determina limba de propunere — pe hârtie!

Din multele legi școlare ale Ungariei aceasta e cea mai rea. Până acuma încă nu e întărită, și nici să nu fie niciodată, pentru că aruncă Ungaria în o eră de nouă barbarie, dacă ajunge să fie executată”.

Lupta pentru școli.

Vorbirea P. S. Sale Episcopului Vasile Hossu, rostită în ședința din 8 Mai a casei magnaților.

(Fine).

În urma acestei dispoziții, școala confesională nouă, noul post de învățător, subvenționat de stat, nu se va putea crea decât într-o comună, pentru care și-a dat învoirea prealabilă și ministrul. Da, numai odată în cazul acesta ministrul stabilește și minimumul salariului și fiindcă în astfel de comune bisericile mai sărace comuna bisericască ea dela sine nu poate să dea acest salariu, e silită să recurgă la ajutorul de stat. De aci urmează dară, că școli nouă nu se pot înființa decât cu învoirea prealabilă a ministrului. Eu cred că din cele expuse se vede destul de lămurit restricțiunea făcută dreptului de a înființa școli.

E restrâns, însă, prin articolul 13 și dreptul de a susține școlile. Anume, în cazul când într-o comună oarecare salariul învățătoresc nu se poate încasa și susținătorul cu toate acestea nu recurge la ajutorul de stat, — acest susținător își pierde dreptul de a susține școli și nu-l mai redobândește decât, dacă mai târziu dorește să înființeze școală cu ajutorul statului. Dispoziția aceasta îngreunează susținerea școlii, fiindcă, dacă ministrul deneagă ajutorul de stat, școala se închide și astfel biserica a suferit, față de trecut, restricțiuni în ce privește susținerea liberă a școlilor sale.

Un alt articol, pare-mi-se alineatul din urmă al articolului 15, dispune că pentru școlile confesionale, în cari numărul elevilor obligați la cercetarea școlii e mai mic de 30, dl ministru de culte numai în cazuri excepționale poate să acorde ajutor de stat. E dară foarte firesc, că o comună în care numărul elevilor nu trece peste treizeci, e o comună bisericască foarte mică și e, prin urmare, chiar și în urma numărului credincioșilor foarte săracă, așa încât susținerea școlii confesionale e împreună cu mari greutăți. Am toată încrederea în bunăvoința dlui ministru și am toată încrederea, că va executa legea în mod echitabil; dacă însă articolul acesta se va executa în toată rigoarea lui, în dieceza mea cel puțin — poziția și conștiința îmi impun datoria s'o spun — dintre 82 de școli populare cel puțin 30 vor trebui închise și prin urmare se vor nimici 30 de comune bisericăști. Peste acest lucru nu pot trece în tăcere, deși n'am de gând să fac o expunere mai largă de motive, pentru a nu putea fi învinuit, că a-și amesteca în discuție și motive confesionale.

Observarea aceasta a mea se referă dară la faptul, că dreptul bisericii noastre de a înființa și susține școli, drept garantat prin legi, de care ne-am bucurat până acum, suferă în urma noului proiect restricțiuni mari.

A doua observare a mea se referă la aplicarea învățătorilor. Diferența paragrafi ai acestui proiect nu zic că iau, dar mărginesc acest drept al bisericii, fără a mai vorbi despre măsurile, prin cari, dacă statul contribuie cu mai mult decât 200 coroane la completarea salariului învățătoresc, dreptul de alegere și întărire al învățătorilor îl reclamă statul pentru sine. Dispoziția aceasta se cuprinde și în legea din 1893, nu e un lucru nou prin urmare, dar ceea ce a fost un gravamen rămâne și astăzi. În nici un caz nu i se poate face domnului ministru imputarea, că dsa ar fi adus vre un lucru nou în proiectul acesta. Dsa a împrumutat acest articol, ba a mai completat cei 60 fl. de până acum la 200 coroane, adică o sută de fl.; pentru că, precum știm, în senzul legii dela 1893, dacă statul a contribuit la cheltuielile de susținere ale școlii cu 60 fl., alegerea și aplicarea învățătorilor era făcută pendentă de consimțirea guvernului.

În ce privește reglementarea, reiese evident intenția proiectului de lege, cei drept întemeiate pe motive de stat — despre aceste nu vorbesc acum în merit, ci îmi voi expune vederile mai târziu, —

repet reiese intenția ca prin mai multe articole să i se dea ministrului dreptul de a despoia pe învățător de postul său și în privința aceasta e, prin urmare, știrbit dreptul de până acum al bisericilor de a institui și reglementa ele pe învățători.

Al treilea drept al bisericii, garantat prin articolul 18 al legii 38 din 1868 se referă la stabilirea salariului. Guvernul fixând minimumul de salariu, aduce bisericile în fața unei forțe majore, pentru că dacă nu sunt în stare să-și susțină școlile pe cheltuielile lor, e firesc că vor trebui să recurgă la ajutorul statului. În ce privește această chestiune — rog foarte mult pe Excelența Sa să nu-mi ia în nume de rău declarația — trebuie să declar, că deși mă număr între cei mai sinceri stimatori ai Excelenței Sale, nu pot să admit, nu pot să mă identific cu punctul de vedere, că statul are dreptul să fixeze un anumit minimum relativ la salariu și rezultatul instrucțiunii.

Nu mă pot împăca cu aceasta, pentru că sunt convins, că statul e în drept a pretinde ca fiecare individ care trage leafă din visteria statului să aibă calificarea stabilită după voința statului. Despre această calificare statul își poate câștiga informații cum îi place: sau prin examene sau prin alte dispoziții — dar că unul sau altul unde și-a câștigat calificarea, pe ce preț, la ce școală, — asta cred că pentru stat trebuie să fie absolut indiferent.

Al patrulea punct vătămător al proiectului ar fi întocmirea manualelor de școală și stabilirea orarului. Dar fiindcă asupra acestora guvernul își rezervă sieși numai dreptul de aprobare — nu voesc să mă mai extind și asupra lor și nu voesc să mă plâng împotriva lor. Căci doar statul în virtutea dreptului său de control își poate aroga ingerințe de a-și câștiga informații despre cuprinsul manualelor școlare, din punctul de vedere al statului și de a se îngriji ca nici în o școală din țară să nu se întrebuițe decât manualele și rechisitele statului. Asupra acestor chestiuni nu voesc să mă extind mai pe larg, cu atât mai puțin, că acestea au fost și până acum stabilite pe cale de ordinațiuni și și până acum ministrii au avut dreptul și putința de a interzice manualele cari din punctul de vedere al statului nu plăceau.

Punctul al cincilea se referă la instrucția în limba maternă. E departe de mine intențiunea — o declar dinainte, cum au făcut-o și ceilalți oratori — de a pune pedeci împotriva răspândirii celei mai intensive a limbii oficiale a statului, accentuez cu stăruință, că acest gând e departe de mine, nu numai în urma sentimentelor și a judecății mele, ci și în urma poziției mele. Dimpotrivă nu țin gravaminos pentru nimenea faptul, că tot mai mult se răspândește limba statului, că copiilor li-se dă prilej să poată învăța limba statului și să aibă astfel puțința de a comunica cu toți fii națiunii maghiare politice unitare, ca înțelegându-se, să se poată apropia și să poată rotunzi unitatea. (Aplause).

În privința aceasta, repet, nu vorbesc de gravaminul, că prin acest proiect se cere o instruire mai intensivă a limbii statului, — ci doresc să accentuez un singur lucru, anume ca aceasta să nu se facă în detrimentul limbii materne și a celorlalte obiecte de folos obșteșc, de cunoștința cărora copiii au nevoie în viață.

Dar dacă cu ocazia prezentării acestui proiect s'a putut observa în sinul naționalității un mare resens tocmai pentru că își tem limba, asta vă rog să nu o atribuiți vre-unei antipatii față de limba maghiară, ci numai și numai acelei iubiri îndreptățite pe care o au și naționalitățile față de limba lor.

Dacă mai adaugem la asta și imprecizarea, că d. e. în biserica noastră românească limba vie românească e și limba liturgică în care se îndeplinesc toate serviciile, cred că domnii magnați vor răspunde preagrățios, că teama bisericilor și a oamenilor lor, că credincioșii înstrăinându-se de limba lor maternă se vor instrăina cu timpul și de biserică, — zic că teama aceasta e cel puțin îndreptățită, întemeiată sau cel puțin motivată și nu pur-

cede nici decum din antipatia față de învățarea, propunerea și răspândirea limbii maghiare.

Am arătat, pe scurt, drepturile garantate prin legi ale bisericii noastre, precum și gravaminele pe cari față cu aceste drepturi le descoperim în proiectul de lege, pentru că să vededesc că mă las conștient în pășirea mea numai de motive patriotice și nici decum de alte considerații laterale; și numai de considerațiile obiectivității; întreb: este statul în drept a mărgini și a restrânge în felul acesta drepturile bisericii? Grăbesc a răspunde imediat și sincer că da, statul este în drept să facă această mărginire și restrângere, fiind statul o societate perfectă și prin urmare volnică a lua toate dispozițiile prin cari va putea să-și apere existența sa.

Observ numai, că fiind și biserica o societate perfectă și fiind scopul statului și al bisericii același: fericirea credincioșilor, biserica nu poate să fie spre paguba statului și dacă ar fi în biserică ori în confesiuni ceva, ce ar îndemna sau ar instiga pentru o tendință contrară statului, statul este în drept a se apăra împotriva acestor tendințe.

Vă întreb numai, că sunt oare motive, sunt fapte dovedite, date, cari să fie mai presus de orice îndoială și cari să justifice știrbirea drepturilor bisericii?

Domnilor Magnați!

Proiectul de lege, de pildă § 26 pentru cazul, când s'ar afla o autoritate bisericască, din partea căreia s'ar da ordin pentru ca să nu se învețe limba maghiară în măsură dorită, îi dă guvernului dreptul de a dispune să se viziteze toate școlile de sub jurisdicția acelei autorități, să zicem a unui episcop și să le închidă pe toate.

Dacă se află un preot, un învățător, un episcop, care în mod conștient, prin instituții și ordinațiuni împedecă învățarea limbii statului și răspândește în școală uneltiri și sentimente contrare statului, eu îl rog pe dl ministru să-i pedepsească pe aceștia. Dar pentru ce să suferă din cauza păcatelor unor nevrednici înșasi biserica, însuși principiul, pentru ca să se știrbească instituția aceea, la care bisericile sunt datoare să țină?

Faptul e, că proiectul acesta a provocat amărăciune între naționalități. Binevoii a vede, a auzi și a ceti, că se protestează pretutindeni contra lui. Dar fenomenul cel mai surprinzător este, că nici învățătorii nu s'au însuflețit atâta, pe cât s'ar fi putut aștepta. Doar proiectul acesta le aduce o însemnată îmbunătățire și promovare a serții lor, încât — vă spun sincer — m'am mirat, că învățătorii nu au întâmpinat proiectul cu mai multă bucurie.

Mi-am spus observațiile așa după-cum le simțesc și după cele ce le-am experiat, înșins de nedumerirea că — de vreme ce acest proiect are o ingerință atât de mare asupra școlilor, pe învățători îi scoate, aproape, de sub jurisdicția autorităților lor bisericăști și în rezultatul din urmă ne va aduce statificarea treptată — cum zic, nedumerirea, că proiectul actual nu va servi scopurile nobile ale dlui ministru cu atâta efect și cu atâta succes, după-cum a intenționat dl ministru.

Dlora magnați, Vă declar cu toată sinceritatea inimei mele, că un scop am în viața mea, pentru că o convingere mă călăuzeste, convingerea, că nu sunt alte două popoare pe întreg rotogolul pământului care să fie atât de avizate unele la altele ca poporul maghiar și poporul român. În întreaga mea viață, în întruniri publice ca și în viața mea particulară, singurul scop care-mi flutură înaintea ochilor mei sufletești era, să apropiau aceste două popoare cât mai tare unul de altul.

Tot ce nu servește acest scop, fie articol de ziar, fie carte, fie discurs, fie manifest, am condamnat totdeauna și așa voi face, cât îmi va sta în putință și de aici încolo. Eu nu privesc lucrurile din alte puncte de vedere, ci totdeauna când e vorba de cercetarea unui fapt sau a unui fenomen, caut dacă aceasta o servește spre realizarea scopului sau nu!

Nu zic, căci se poate se greșesc, se poate să exagerez în pesimismul meu, dar

din cele experiate se desface pentru mine o datorie de a spune totuși, că eu observ din dispoziția pe care a provocat, că acest proiect nu servește scopul care-mi e idealul meu. Tocmai pentru aceasta, deși declar încă odată că am cea mai nemărginită stimă și considerație față de persoană și față de intențiunile dlui ministru și că sunt convins de absoluta curățenie a intențiilor Excelenței sale, țin totuși de datorie a mea să-mi exprim teama, că nu va ajunge acele scopuri pe cari le intenționează.

De aceea din parte-mi nu pot primi proiectul.

Învățătorul ca factor cultural.

Nisuiște mărețe și ideale-naționale nu lipsesc din sufletul neamului român, dar masa poporului le cunoaște prea puțin. Poporul cu nisuiște spre civilizație și progres trebuie să-și îndrepte privirile și silințele deopotrivă atât pe terenul vieții reale, cât și pe terenul național și moral. La poporul român ce e drept — începuturile de progres se simt, deși cam prea puțin.

Un factor puternic pentru intruparea nisuiștelor și deșteptarea idealurilor naționale în masa poporului este — învățătorul. Examinând istoria diferitelor popoare se invederează, că ori unde societatea a făcut pași spre progres, învățătorii n'au lipsit cu cuvântul și cu fapta. Un exemplu viu, ce strălucește, avem înaintea ochilor în imperiul german. Germania de azi în primul loc este opera învățătorilor și apoi a armelor. Cu finea secolului al XVIII-lea și cu începutul secolului al XIX-lea toate națiunile cu dor de înaintare își îndreptară privirile spre școlile elementare, școlile populare. Prin tot mai multă atențiune ce li-se da școlilor populare, conducătorii popoarelor au ajuns la deplina convingere, că prin aceea se poate mijloci îndrumarea întregii națiuni spre progres și cultură.

Nisuiștele către progres la unele popoare au fost mai puternice decât la altele. Germanii, mai cu seamă, în urma înfrângerilor suferite la începutul veacului al XIX-lea dela Francezi, sub Napoleon cel mare, își îndreptară privirile, mai mult ca alte națiuni, asupra școlilor elementare populare și numai după aceea asupra celor mai înalte.

Mai multă muncă depuseră Germanii în epoca dela 1815—1860, când în cele din urmă isbutiră a-și forma școlile elementare cele mai bune. Este cunoscut de toți ceea ce s'a zis despre războiul din 1870 între Germanii și Francezii. Nu generalii germani au învins, ci învățătorii, cari au infiltrat în sufletul copiilor deveniți mai apoi soldați, aceea ferbinte dragoste de țară, care i-a făcut să îndare toate neajunsurile și năcazurile, ținând seamă numai de datoria către patrie. Soldatul german era înarmat și cu știința de carte, și avea clar în suflet și inimă idealul național. Și nu numai pe calea armelor s'a distins poporul german, ci și în alte multe privințe. Prin munca stăruitoare și cu pricepere a reușit să transforme pământul țării, atât de sărac și cu o climă mai aspră decât țării noastre, într-o regiune plăcută și frumoasă, presărată cu nemăsurat grădini frumoase, monumente impurătoare, instituțiuni industriale, cu organizație socială și cu câte alte lucruri demne de a fi imitate de ori ce popor.

La poporul român de un timp încoace spre bucuria noastră a început în pătura societății mai conștiente și mai luminate un curent sănătos în multe privințe și pot zice, că ne aflăm în fața unui moment psihologic favorabil îndrumării pe cale mai sănătoasă. Se recere însă, ca acest moment să nu slăbească, să nu se răcească, să fie sprijinit de toate inimile românești, cu conștiința clară despre idealul neamului nostru și cu dor de un viitor măreț, punându-ne toți devotamentul întreg în serviciul neamului, toată forța morală spre înrăurire în bine pe de la cea bună a tuturor instituțiilor de

instrucțiune, educație și învățare. În direcția aceasta de a lucra, un rol însemnat revine învățătorului.

Mulți ar dori să pună în sarcina învățătorilor realizarea tuturor lipsurilor poporului nostru: de a-i mijloci cunoștințele necesare, a-i forma caracterul, a-i întări sentimentele religioase și naționale, de cari atâta trebuință are, de a-i prezenta exemple vii în toate ramurile de agricultură, cu un cuvânt a-i schimba modul de viață moștenit de secolii, a-i schimba deprinderile morale și sufletești, după cerințele timpului prezent. Poporul nostru este cel mai desăvârșit aluat, cu care se poate face totul pentru mărirea neamului, dacă arătându-i bunăvoință vom deștepta în el încrederea, dacă vom căuta prin pilde să-i dovedim ce e el în stare a realiza. De aceea rolul cultural al învățătorului e multiplu, pentru că el este nu numai dascălul școalei, ci și sfetnic al comunei. Deși în economia noastră intelectuală, învățătorii sunt niște modeste lucrători cari duc o viață întreagă de muncă grea, monotona și puțin răsplătită, să nu uităm, că ei sunt cari torc firele cu cari se alcătuește necontenit trâmbla frumosului și variatului, care se desfășură necontenit în viitorul neamului, trâmbla ca o pânză a Penelopei, vecinic nesfârșită, continuând a lucra la opera mamei, a națiunii noastre cu siguranță și prosperitate în viitorul mai bun.

N. Hamsea
învățător.

NOUȚĂȚI.

Pentru gimnaziul din Brad au intrat la casa arhidiecezană sumele următoare: Dela comuna Plopiș 4 coroane, și dela comuna Ineu 12 coroane.

Dela comitat. Congregația comitatului Sibiu se ține în 4 Iunie n., iar comitetul permanent al comitatului ține ședințe în 28 și 29 Maiu, totdeauna la orele 9 dimineața și la 3 d. a. în sala mică de ședințe a casei comitatense.

Maiestatea Sa a făcut Miercuri inspecția trupelor la Bruck, lângă Laita. Intre atașajii străini se află și oficerul român Stina.

Alegere. Director al băncii „Crișana“ din Brad a fost ales dl Vasile C. Csvidă, directorul Agricolei din Hunedoara.

Cancelarul Bülow la Viena. Conform știrilor semioficioase din Berlin, cancelarul german Bülow va cerceta încă în Iunie pe ministrul comun de externe baronul Aehrenthal la Viena. După alte versiuni întâlnirea aceasta va avea loc numai în toamnă.

Hymen. Aurel Muntean absolvent de teologie și Lucreția Pop, anunță celebrarea cununiei lor, ce se va săvârși Duminecă în 2 Iunie st. n. la 5 ore d. a. în biserica gr.-or din Miiuan.

— Dșoara Hermina Goron și dl Gavril Micu cleric abs. își vor sărba cununia în biserica gr. or. din Gâlgău în 2 Iunie st. n. la 4 ore d. a.

Baile de sare dela Mercurea vor fi date folosinței publicului Duminecă în 2 Iunie n. când se deschide sesiunea de vară a anului acestuia.

Un crășmar pentru închiderea birturilor Duminecă. Pentru hotărârea comunei Ciocotici (comit. Caraș-Severin) de a se închide birturile Duminecă și în sărbători a votat și birtașul Nicolae Birta, zicând că birtul e izvorul tuturor relelor. Fie-i spre cinste.

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înregistrarea fetelor sărace au mai dăruit: Demetriu Foale, conducătorul lăptăriei din Săliște, din privilegiul logodnei sale cu dșoara Stana D. Rodean (Săliște) 1 cor., Romul Gomboș, paroh (Sălciva-inf.), 50 fileri, Iovian Murășanu, protopresbiter (Turda), Nic. Borzea, protopresb. (Făgăraș), Romul Furdaiu (Câmpeni), Vasile Domșa (Orăștie), protopresbiteri, Dr. Ioan Fărcaș, avocat (Deeș), Petru Opincariu, propr. (Sebeșul săs.), fiecare câte 1 cor. și Ludovic Bányai, măcelar întră vecinica pomenire a răposatului său tată George Bányai 2 cor.

Detlev v. Liliencron, unul dintre cei mai buni poeți germani în viață, a cetit Vineri în sala dela „Unicum“ de aici mai multe poezii originale și o novelă. Sașii de aici i-au făcut frumoase ovățiuni. Sala era plină de public.

Epidemie de tifus. În Székely-Udvarhely a izbucnit tifusul. Până acuma au obvenit 24 de cazuri de boală.

Iubileu. Claustrul Ursulinelor din loc, va sărba în zilele 28 29 și 30 Maiu iubileu de 100 ani de când a fost ridicată între sfinți întemeietoarea ordului Ursulinelor, St. Angela de Merici.

Demisiunea fișpanului din Făgăraș. Fișpanul Făgărașului Guido Bauszner, care petrece de prezent în Lovrana, a trimis comitatului Făgăraș o epistolă, în care își anunță demisiunea, luându-și rămas bun dela comitat, în care a servit 14 ani cu credință. Scrisoarea s'a cetit în adunarea comitatensă de Mercuri, unde s'a luat hotărârea de a se exprima protocolar regretatele pentru îndepărtarea fișpanului.

Răscola în Arabia. Din Abucher vine știrea, că triburile arabe dintre Eufrat și Tigru s'au răsculat în contra stăpânirii turcești. Autoritățile turcești nu sunt în stare de a suprima revoluția.

Din negrije. Țăranul Mihail Lupulețiu din Avrig și-a lăsat băiatul, în etate de 5 ani, să se joace prin curte, fără să-l supravegheze. În curte fiind un ciubăr cu apă, băiatul s'a plecat prea tare peste dunga ciubărului și a căzut în apă. Când iau prins de veste, băiatul se încesase deja. Contra tatălui s'a pornit cercetare pentru negrije.

Linia ferată Făgăraș—Brașov. Lucrările pentru construirea liniei ferate Făgăraș—Brașov se vor începe în curând. Linia are o lungime de 67-9 klm. Pe noua linie se vor construi un tunel de 500 m. lungime și 174 poduri și trecătoare.

Capitalul de construire s'a fixat în suma de 6,963.000 cor. Lucrările le au luat în întreprindere firmele din Budapesta Max Schiffer și Mandel et Revess. Cu conducerea lucrărilor a fost însărcinat inginerul superior Sigismund Bonis.

Ei votează pentru Impăratul. În satul Avadowitza din Galiția au votat în timpul alegerilor 212 țărani pentru Maj. Sa Impăratul, pe motivul, că Impăratul e singurul candidat, despre care cred că se ține de cuvânt.

Furt în biserică. În bisericile din Gothatea și Ullieș, niște oameni nelegiuți au spart lăzile bisericii, furând din una 10 cor. și din alta 30 cor. Făptuitorii n'au putut fi descoperiți.

Jendarmi în biserică. Se anunță din Becicherecul mare, că preotul slovac din Antalfalva, I. Csaplovics la mandatul episcopului său, după săvârșirea serviciului divin în limba slovacă, a ținut predică în limba maghiară. Credincioșii fiind în partea cea mai mare Slovaci au început să cânte, pentru a- conturba pe predicator. Protopretorul care era de față a provocat pe Slovaci să nu mai cânte. Provocarea însă nefiind ascultată s'a chemat jandarmia, care cu forța a scos pe Slovaci afară din biserică. S'a pornit cercetare în cauză.

Nr. 31—1907.

Convocare.

În înțelesul §§-lor 12 și 13 din statute membrii „Reuniunii femeilor române din Sibiu“ se convoacă în

Adunare generală ordinară

pe Duminecă, în 30 Iunie 1907, la 11 oare a. m. în localul Casinei române din loc.

Ordinea de zi a adunării este:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Raport despre activitatea comitetului în 1906.
3. Revizuirea rațiociniului pe 1906 și statorirea bugetului pe anul 1908.
4. Propuneri eventuale.
5. Alegerea unei comisii pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

Din ședința comitetului „Reuniunii femeilor române din Sibiu“, ținută în 24 Maiu 1907.

Maria Cosma
prezidentă.

Dr. Beu
secretar.

Din public.†)

Mulțămintă publică.

În numele sinodului nostru parohial gr. or. din comuna bisericească Ticoșul-român ne ținem de datorință a aduce și pe această cale sincerile noastre mulțămiri consătenilor noștri emigrați în America, cari știind starea bisericii noastre n'au pregetat a face colecte și a da bun ajutor la isprăvirea ei prin trimiterea frumoasei sume de 617 cor.

Anume, colectantul George Toma a trimis 334 cor. și Ioan Dumitru cu George Comșa 283 cor.

Și fiindcă la suma numită au binevoit a contribui mai mulți Români emigrați ne permitem a-i numi aci, mulțămindu-le din inimă pentru denarul dat în scopul isprăviri bisericii noastre.

La colecta lui G. Toma au contribuit: George Toma, Ioan Piticaș, câte 5 dolari, Dumitru Chisălița 10 dolari, Petrea Piticaș 10 dolari 45 cenți, George Piticaș (103) 5 dolari, George Toma 10 dol., Ioan Toma 5 dolari, George Piticaș (176) 2 dolari, toți din Ticoșul-român. Ioan Rătuca, Anton Ghirda, Simion Ghirda, câte 1 dol., toți din Dăișoara. Ioan Șioancă, din Homorod 5 dolari. Dofin Ghinde, Ioan Mihulecea, Ioan Chirion Stoica, din Crihalma, câte 50 cenți, Nistor Itoafă, Dion. Popa, Serve G. Pop, Constantin Gridan, Ioan Halmaghi, toți din Comana-inf., câte 1 dolar, Nicolae Muntean, din Ucea-de-sus 1 dolar, Dionisie Florea, din Ghertan 50 cenți.

La colecta creștinilor Ioan Dumitru și George Comșa au contribuit: Ioan Dumitru 4 dolari 50 cenți, George Comșa 4 dolari, Ioan Comșa 2 dolari, Ioan Cărlan 1 dolar, toți din Ticoșul-român. Zaharie Babeș, Petru Uliță, Nicolae Sisea, Ioan Andreiu, Ioan Dima, Petru Uliță, Ioan Butică, Petru Albu, Pavel Albu, George Samoilă, Dumitru Boicu, Nicolae Samoilă, Andreiu Samoilă, Tănase Vocilă, Nicolae Codrea, Vasile Andreiu, George Uliță, I. Uliță, George Ghibedia, Ioan Rusu, Lucă Negoiu, Ioan L. Negoiu, Tănase Crăciun Rusu, Gligor Farsea, câte 25 cenți, George Andreiu 25 cenți, Iacob Lascu 20 cenți, toți din Paloș, Roman Bucur, Ioan Măța, Ioan Pumnea, George Stanciu, Sim. Călbăza, Gligore Mihăilă, Ioan Oancea, Vasile Rățoiu, George Pumnea, Simion Rățoiu, Ioan Buceșea, Vasile Boboia, Achim Pumnea, George Rățoiu, Ieronim Măța, Toader Nica, Vasile S. Bucur, câte 25 cenți, Elisaveta Văsi, Arsenie Văsi, Ioan Urdean, Lazar Oprea, Ioan I. Buceșea, câte 50 cenți, George Cristea 1 dol., toți din Dăișoara, Bucur Broșiu, Ioan Șolca, Iosif Tulbure, Ioan Pascu, câte 50 cenți, Ioan Aldica 10 cenți, din Ticoșul-săsesco, George Stanciu, Nicolae I. Popa, Nicolae Tănase, Gligor Costea, Iacob Neamțu, Gligor Popa, câte 25 cenți, Iosif Popa 1 dolar, Ileana Coanta 10 cenți, toți din Comana-inf., Irimie Frâncu, Iosif Frâncu, câte 50 cenți, Rosalim Bucur Frâncu, Irimie Neamțu, Ieronim Socea, câte 25 cenți, Andreiu Mijea 20 cenți, toți din Comana-sup., George Micu, Zaharie Stoica, George Vlăduțu, Ioan Miron, George Radu, George Șotea, câte 25 cenți, Ioan Cărlan 50 cenți, toți din Crihalma, Andreiu D. Cantor, Ioan D. Cantor, George Cirică, Nicolae Dofin, Marcu Moldovean, George Anguelache, câte 25 cenți, Ioan I. Cantor, Ioan Stănilă, câte 50 cenți, toți din Cuculata, Ioan Florea, Arsenie Neașu, George Șerban, George Roșca, câte 50 cenți, Nicolae Ciulei și soția 1 dolar, Gligor Gritu, Nicolae G. Mateiu, Achim Barta, Pascu Căndea, câte 25 cenți, Cleman Neașu, Ioan Mândrean, câte 20 cenți, toți din Fântână. Bucur Rădulea, Ioan și Maria Stoican, câte 50 cenți, Achim Boeriu, Bucur Iontă, Ioan Frățilă, câte 25 cenți, Ioan Urdea 30 cenți, Ioan Orzea 15 cenți, toți din Șona. Ilie Ciulei, Dumitru Haler, Ana Spornic, Ioan Costea, Pavel Fulică, câte 25 cenți, Stefan Boldi 50 cenți, Nicolae Ciuta, George Boldi, Dumitru Costea, câte 10 cenți, Ioan Costea 5 cenți, toți din Saschiz, Nicolae Șipoș, Iosif Jiga, George Bodirnea, Ilariu Cosma, Ioan Moldovan, George Cosma, Ilie Gânsea, George Jiga, câte 25 cenți, Petru Jiga, Moise Jiga, Ioan Căzan, câte 20 cenți, toți din Belean, Nicolae Negulici, Pavel Pipos, Iosif Pipos, câte 25 cenți, toți din Țintari, Dănilă Sas, George Sas, câte 20 cenți, Dumitru Opreș, George Burbea, George Sas, câte 10 cenți, Gavril Burbea 15 cenți, toți din Urez, Vasile Drăgușel 10 cenți, Nicolae V. Strimtu, Ioan Negulici, Petru Cristian, câte 25 cenți, toți din Nou, George Aron Popa 20 cenți, Roman Grămoiu 25 cenți, Nicolae Popa, Nicolae Cucuvatu, Spiridon Boeriu, câte 10 cenți, toți din Recea. Nicolae Moldovan 25 cenți, Nicolae L. Moldovan 20 cenți, din Sighișoara, George Ciurilă, la-

†) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta Redacțiunea nu primește răspunderea.

cob Ciurilă, câte 25 cenți, din Grid, Paraschiva Florea 25 cenți, din Zlatna, Ilie Gligor 25 cenți, din Zoltan, Toma Comsșir, Fofeldea, Chirion Rusu Ilimbay, câte 25 cenți, Nicolae Șerban 50 cenți, Ugra, Ioan Stermin 25 cenți, Viștea-de-sus, Iosif Galea 50 cenți, Conța, Botezan Augustin 30 cenți, Tarău, Dumitru Linu și soția sa Maria, Blajiuț, Axente Toma, Maticăș Solomon, Ruja, Ioan Potooavă, Vlădeni, Ioan Trântoru, Cârțișoara, Vasile Morariu, De-jani, Teodor Druşan, Clostăr, Ioan Pulțea, Victoria Pulțea, Lupșă, fiecare câte 25 cenți, Bebec Iona 10 cenți, Covor, Zaharie Sărbu, Matifalău, Trofin Cața și soția, Ioan Bodor, toți din Bogata, câte 50 cenți, Ioan Vasi din Hoghizi, Nicolae Dutea, George Datea, din Crisbay, Petru Cristian din Buzoiaș Bucerdea, câte 20 cenți, George Ghidor 20 cenți, din Găinari, Nistor Bobeș 10 cenți, Sămbăta-de-jos, Iaidor Strămbu, Maria I. Strămbu, câte 25 cenți, din Vad, Petru Popa 15 cenți, Voila, Ioan Lucitoiu 20 cenți, Luția.

Dumnezeu să le primească, de unde au dat să isvorască!

Ajută-le Doamne să vină în pace între ai lor!!!

Ticoșul-român, în 18 Febr. 1907.

G. Maican
învățător.

Ioan Dumitrescu
paroh gr. or.

Cărți și reviste.

„Revista Teologică“, organ pentru știința și viața bisericească. Anul I. Nr. 5 are următorul cuprins: Religione primordiale și originea religiunii, de Dr. Nicolae Bălan. Din trecutul bisericii române bihorene, de Gruia. Hirotonia ca pedecă pentru căsătorie, de Dr. Nicodim Milaș. Predică la Dumineca Samarincii (Despre înălțimea învățăturii creștine), de Vasile Gan, protopresbiter. Diverse, de A. C. și Dr. G. C. Mișcarea literară: Manual de teologie dogmatică ortodoxă, de Iosif Olariu și Elemente de Catehetică sau metodică religiunii, de Dr. Petru Barbu, de A. C. Informațiuni de db. Tipicul cultului religios, de Cantor.

„Viierul român“. Vrednica Reuniune română de agricultură din Sibiu, și-a îmbogățit biblioteca, prin edarea cărții „Viierul român“ sau noua cultură a viilor. Indrumări practice pentru viieri, de Nicolau Iosif. Învățător în Acliu și membru în comitetul central al reuniunii.

Intre multele și folositoare făcături săvârșite spre binele și înaintarea poporului român, vrednicii cărmaci ai reuniunii, prin edarea acestei cărți folositoare, au dovedit și de astădată, că cunosc pe deplin lipsurile arzătoare ale poporului, pentru care desinteresat lucrează.

Lipsa unei astfel de cărți a fost de mult simțită și vrednicii cărmaci au căutat să umplă acest gol.

Să nu ne mirăm prea mult, dacă până acum, viierii noștri s'au arătat străini și nu s'au putut împretini cu prenoirea viilor nimice de filoxeră. Cauza principală este a se căuta în lipsa de îndrumări și cunoștințe, cari să-i facă cunoscuți cu noua cultură a viilor.

Cartea aceasta apărută de curând este menită să călăuzească pe viieri, în toate lucrările lor și rând pe rând să le arete, cum au să săvârșescă fiecare lucrare pe o cere nouă cultură precum: Rigolarea pământului, păruitul, săditul, tăiatul, săpatul, plivitul, stropitul, altoirea în lemn copt și în lemn verde, botoșitul ș. m. a. Aceasta va face în viitor o bună ispravă și va aduce mult folos viierilor noștri.

Inteligența și cu deosebire dnii notari, preoții și învățătorii dela sate își vor împlini o sfântă datorință, stărind ca această cârtică să nu lipsească din nici o casă a viierilor români.

Este datorința noastră a tuturor, ca pe deoparte să sprijinim lucrările bune și folositoare; iar de altă parte să niziim a-l deda pe țăranul român cu cetirea de cărți a avea bune și folositoare pentru el. Numai astfel lucrând vom putea să ajungem la o lectură sănătoasă și ducătoare la scop.

Povețele date de autorul cărții, limba ușoară și curgătoare pe înțelesul tuturor, ilustrațiile bine nimerite și deseriile amănunțit făcute la fiecare lucrare ce o cere noua cultură a viilor, vor înlesni viierilor drumul ce duce la o lucrare mai cu pricepere, mai rațională și vor deștepta în ei interesul pentru cetit.

Având în vedere frumosul scop ce-l urmărește cartea aceasta o recomandăm cu toată căldura.

Poșta redacției.

Dlul C. în A. Fiindcă d-ta ai abzis de post, ar fi bine să-ți clarifici poziția la forurile competente. Cu declarațiuni prin gazete nu se clarifică.

Succursala băncii comercială ungară din Pesta

Piața mare Nr. 2.

Infinitată în anul 1841. — Centrala în Budapesta. — Capitalul de acții și rezerve coroane 92 milioane.

Primește BANI spre depunere,

cu dobândă favorabilă,

cumpără și vinde rente, scrisuri fonciare, acții, losuri, precum și monete de aur și argint primește hârtii de valoare spre păstrare și administrare încassează cupoane și efecte sortate asigurare contra pierderii cursului la sortiri îngrijire pentru cauțiuni militare.

cupoanele rentelor de coroane ungare de 4% valabile cu 1 lunie, se vor excompta dela 20 Maiu fără detragere

➡ Toate deslușirile dorite se comunică cu promptitudine. ➡

104 9-12

Nr. 239—1907

[119] 2-3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III Lunca, din protopresbiteratul Lupșa, pe baza ordinului conzistoriului arhidiecezan dtdo 13 Februarie a. c., Nr. 1253 Bis., se excrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împeunate cu acest post de paroh sunt cele fasonate în coala B, pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa postul acesta de paroh, rugările de concurs, instruate conform statutului organic și regulamentului parohial în vigoare, le vor înainta în termenul deschis subscrisului înștiințare atoci — se pot depuși și în parohie, spre a cânta, resp. a oficia și cuvânta și a face cunoștință și cu poporul.

În conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ofenbaia, 1 Maiu 1907.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al Lupșei.

Vasile Gan
protopresbiter.

Nr. 2926—1907 E.

[124] 1-3

CONCURS

Pentru trebuințele Consistorului arhidiecezan, în cursul anului 1907/8, se recere liferarea de 150 stângini de lemne de fag, — neplutite, din fața soarelui, — cari să fie așezate parte în Seminariu, parte în curtea din strada Măcelarilor Nr. 45, în cursul lunii Iulie și August 1907.

Ofertele să se adreseze în scris Consistorului arhidiecezan până la 15 Iunie n. a. c.

Sibiiu din ședința Consistorului arhidiecezan ca senat epitropesc, — ținută 30 Martie 1907.

Nr. 617—1907

[123] 1-3

Concurs de moașe.

În comuna Sadu, devenind vacant postul de moașe comunală, pentru ocuparea aceluia prin aceasta se excrie concurs.

Emolumentele:

1. Salar anual solvibil din cassa alodială 200 cor.

2. Pentru ajutorul prestat la casuri de naștere și pentru serviciul din cele dintâu 8 zile după naștere taxa de 2 cor.

3. Pentru serviciul la muieri lăuze după aceste 8 zile de fiecare zi taxa de 30 fil.

4. Pentru alte servicii afară de nașteri 20 fil.

Rugările de concurs sunt de a se înainta la Primăria comunală din Sadu, până în 10 Iunie 1907.

Sadu, la 23 Maiu 1907.

Primăria comunală.

Prin Librăria arhidiecezană se pot procura diferite

ornate bisericesti

Mustre și specificarea prețului gratis și franco.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian

Sfânta

Evangelie

Tipărită cu litere latine în Tipografia arhidiecezană, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Domn Arhiepiscop și Metropolit

Ioan Mețianu.

Se află de vânzare în Librăria arhidiecezană din Sibiiu—Nagyszeben, cu următoarele prețuri:

1. Nelegată cu K 15.—
2. În legătură de piele roșie deschisă, tăietură galbină, colțuri încadrate simplu și în mijloc cu cruce, de amândouă părțile, veritabil aurită, cu copcii „ 25.—
3. În legătură roșie fină, piele de chagrin, tăietura aurită, colțurile cu evangeliștii, la mijloc înainte „Nașterea Mântuitorului“, la mijloc în dos „Restignirea“, pe amândouă părțile bogat aurită, cu două copcii tari de metal aurite „ 35.—
4. Legătură în pliuș, fin de mătăasă, icoanele de email, încadrate de metal, aurită, cu cutie solidă, căptușită pe dinlăuntru cu mătăasă:
 - a) cu patru icoane în colțuri și una la mijloc „ 100.—
 - b) cu opt icoane în colțuri și una la mijloc „ 125.—
 - c) cu opt icoane în colțuri și una la mijloc „ 140.—

Administrația
Tipografiei arhidiecezane.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent

nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă și inviorează

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bóle

da împrejurării, că acest vechi de 20 ani.

aparatură acestă vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, ameteli, țiuitor de ureche, bătaie de inimă, sgârșiri de inimă, asma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poștei de mâncare, răceală la mâni și picibore, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate încurse din tóte părțile lumii cari prețuesc cu multămire invențiune mea și ori-cine póte examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimité banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“ deóre-ce „Ciasul-Volta atát în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficiuș oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 8.—

Prețul aparatului mic e cor. 6.—

folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

folosibil la copii și femei de constituție fórté slabă.

Espediție din centru și locul de vânzare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V/27., strada Vadász 34 colțul.

[120] 2-2

Licitatiune publică.

Comitetul parohial gr. ort. din comuna Cioara (tractul Sebeșului) dă în întreprindere edificarea bisericeii gr. ort. din loc pe calea licitațiunei publice minuende verbală, care se va ținea în localul școalei din loc la 9 Iunie n. a. c. la 1 oră p. m. Prețul de strigare e stator: 17,227 cor. Materiale brute: piatra, varul, năsipul, cărămida și lemnul le pune la dispoziție comitetul. Licitanții au să depună vadiu de 5%. Comitetului îi stă în drept a concedere cu lucrarea pe oricare dintre licitanti fără a-și motiva procedura.

Planul și preliminarul de spese precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial.

Cioara, la 15 Aprilie n. 1907.

Const. Oancea **Galacteon Bica**
prez.-paroh. not. com.-inv.

Nicolae Stanila
epitrop.

[121] 2-2

Convocător.

Toți ceice au subscris acții la înființândul institut de credit și economii „Arpașana“, societate pe acții în Arpașul-inferior (Alsóárpás), prin aceasta se concheamă la

Adunarea generală constituantă,

ce se va ținea în Arpașul-inferior, 16 Iunie 1907 st. n. la 2 ore p. m.

Program:

1. Deschiderea adunării.
2. Alegerea prezidentului și notarului a ședinței constituante.
3. Statorirea numărului acționarilor și a acțiilor câte prezintă.
4. Statorirea statutelor.
5. Deciderea asupra constituirii ori întrelăsarea înființării institutului.
6. Alegerea direcțiunei și a comitetului de supraveghiere pe 3 ani de funcțiune.
7. Deciderea asupra absoluturului membrilor fundatori.
8. Eventuale propuneri.
9. Inchiderea adunării.

Arpașul-inf., la 12 Maiu 1907.

În numele fundatorilor:

George Boer. **Basilu Vasu.**

Dr. Petru Șpan:

Idei pregătitoare în pedagogie Cor. 3.—

Treptele formale ale învațământului (Ediția a doua) „ 160

Povesti pentru anul prim școlar (Jecțiuni după treptele formale) ediția II. „ 2.—

Carte de citire a II-a „ —50

Noul Abcdar „ —40

Călauza noului Abcdar „ —20

Dr. Daniil P. Barcianu. Viéta și activitatea lui „ —50

Se pot procura de la

Librăria arhidiecezană.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.